

De Vriendenkring

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

www.Quakers.nu

87e jaargang nr. 5

mei 2016

'Twee kinderen uit de Friends Am'ary kleuterschool in het Am'ary Vluchtelingen Kamp in El-Bireh, Palestina: Wat kunnen we doen om deze kinderen te blijven ondersteunen?

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs:

Nederland	€25,00 per jaar
Europa	€35,00 per jaar (per 1 januari 2016 is dit verhoogd!)
Wereldwijd	€35,00 per jaar
Email abonnement (PDF)	€5,00 per jaar

Bankrek. **NL31 TRIO 0390 3895 60** t.n.v. Maandblad De Vriendenkring te Assen. (nieuw!)

De verzendkosten voor Europa en de rest van de wereld zijn gelijk getrokken vandaar dat we ook de abonnementskosten gelijk moeten berekenen.

Voor buitenlandse abonnees geldt IBAN: **NL31 TRIO 0390 3895 60**; BIC: TRIONL2U.

Nieuwe abonnees en adreswijzigingen: dickkamminga@ziggo.nl

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016LM, Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923, email: vriendenkringredactie@gmail.com.

Administratie, Abonnementen, Verzending en Financiën:

Dick Kamminga dickkamminga@ziggo.nl

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Correctie: Corien van Garderen, Hylkia en Frieda Oudakker

Redactieleden: Wils 't Hart en Marianne van der Zee

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15e van iedere maand! (tenzij anders afgesproken).

Zie ook de tips en aanwijzingen voor auteurs op:

<http://Quakers.nu/nl/Vriendenkring/Tips%20%20voor%20Auteurs>

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt.

Bezoek daarom geregeld de Quaker website:

www.Quakers.nu

In dit nummer:

Van de redactie.....	4
God die mij kent (Ps 139)	5
U weet beter dan ikzelf.....	6
Quaker William Penn over een “Europa Unie” (1693).....	7
Adopteer een kind in het Am’ary playcentre!	9
De Jaarvergadering in actie voor duurzaamheid	13
Quakers voor terugtrekking van investeringen in fossiele brandstoffen	15
' Wij zijn de tijd'	17
Geloven en zien (naar Psalm 77)	18
De klimaat kar gaat door maar de voeten niet.....	19
Qaryut.....	21
Ambassadeur van Vrede	24
Walk of Peace	25
Aandacht voor dienstweigeraars	26
Liefde kent veertig regels.....	27
Huis van Hoop: Dar Al Amal in Ramallah	28
Tony’s Chocolate Repen	34
Ecoquaker.....	36
Duurzaamheid en vluchtelingen.....	36
Handen en Voeten Iedereen kan iets voor vrede doen	38
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	39
Vrienden in het hele land	40

Nauwe straatjes in het Am'ary vluchtelingenkamp, foto Sytse Tjallingii

Van de redactie

We zijn net een week weer terug uit Palestina, waar we communicatiecursussen in Bethlehem en Ramallah gegeven hebben. Vooral in Bethlehem zijn de gevolgen van de bezetting heel erg te zien en te voelen. De groene lijn, die overeengekomen is in de akkoorden van Oslo en die door de Verenigde Naties als officiële grens wordt erkend, ligt twee kilometerbuiten de stad, maar de muur loopt grillig dwars door de stad. Is het zo dat altijd de sterkste bepaalt wat 'rechtvaardig' is?

Het is indrukwekkend om zoveel spiritueel levende mensen te ontmoeten en van nabij mee te maken hoe ze met de grote dingen van het leven om gaan. Hoewel ik het niet zo gemakkelijk vind om mee te gaan met de bedevaartgangers bij de geboortekerk, heb ik geleerd om goed op hun gezichtsuitdrukking te letten. Ik maak daaruit op dat deze bedevaart de ervaring van hun leven is en dat die ze ook tot een diepe innerlijke ervaring brengt. Wat hebben mensen nodig om naar binnen te gaan en zich open te stellen voor dat wat groter is dan zichzelf?

Dat de tegenstellingen soms groter lijken dan ze zijn blijkt wel uit mijn ervaring met een Joodse man die door onze 'sherut' (gedeelde taxibusje) werd opgehaald in Jeruzalem bij een joodse synagoge om naar het vliegveld bij Tel Aviv te gaan. Hij had een keppeltje op en had een grote doos in de vorm van een hoed bij zich om zijn grote hoed in op te bergen. Zijn koffertje schoof heen en weer door de bus en ik hielp hem om het op zijn kant te zetten zodat het stevig en vast stond. We raakten aan de praat en het bleek dat hij advocaat was in New York en in Jeruzalem was voor de verlovings van zijn dochter. Ik vertelde dat we in Bethlehem cursussen gegeven hadden en dat de Palestijnen wel een beetje meer positief gevoel kunnen gebruiken. Tot mijn verbazing reageerde hij heel instemmend. Hij had mensen met heel verschillende religieuze achtergronden bijgestaan in de rechtszaal. Ik ontdekte dat hij een open en genuanceerde blik op de wereld had en voelde verbinding, ook al vermoedde ik een zeer verschillende religieuze instelling.

Wat is het dan mooi om na zoveel dagen intensief met Moslims en Christenen op te trekken en me met hen zo verbonden te weten ook met deze Joodse man verbinding te voelen!

In deze Vriendenkring verschillende artikelen om dat van God in iedereen te beleven en om de sociale betrokkenheid die daaruit voortkomt te verdiepen.

Sytse Tjallingii (redacteur)

God die mij kent (Ps 139)

door Henk Ubas

*De blauwe verte houdt mijn ogen vast,
vogels gaan er over levend water,
ik: vriend van stilte, dier en plant
heb het aan de waterkant
zachtjes in mijzelf gezegd:
Gij hebt Uw hand op mij gelegd.*

U weet beter dan ikzelf.....

door Irene Cuperus, ingezonden door Tjibbe Jagersma en Stoffer Quist

O Heer,

*U weet beter dan ikzelf dat ik ouder word
en dat er een dag komt dat ik er niet zal zijn.*

*Bewaar ons voor de noodlottige gewoonte te denken
dat ik over ieder onderwerp, bij iedere gelegenheid
mijn mening moet zeggen.*

*Verlos ons van de neiging andermans zaken op te knappen.
Help ons om bedachtzaam te zijn en niet humeurig,
behulpzaam, maar niet bazig.*

*Weerhoud ons ervan eindeloze bijzonderheden te vertellen.
Geef ons vleugels om snel terzake te komen.*

*Verzegel mijn lippen wat betreft mijn pijnen en kwaaltjes.
Ze worden erger en met het klimmen der jaren neemt de lust toe
ze steeds weer voor anderen te repeteren.*

*Ik durf niet te vragen om een beter geheugen, maar wel om
een toenemende nederigheid en minder zelfverzekerdheid,
als mijn geheugen in strijd schijnt te zijn met het geheugen van
anderen.*

*Leer mij de kostelijke les dat ik mij zo nu en dan
ook wel eens kan vergissen.*

*Laat mij een beetje lief mogen blijven, niet een zuur oud mens,
maar iemand die gemakkelijk is in de omgang.*

*Geef ons het vermogen iets goeds te zien op onverwachte
plaatsen en leer mij talenten te ontdekken
in wie ik dit niet verwacht had.*

*En laat mij, O Heer, ze dat dan ook eens
vertellen!*

Amen.

Quaker William Penn over een “Europa Unie” (1693)

door Peter van Leeuwen

Wie de hitte van het referendum debat in het Verenigd Koninkrijk volgt (de “Brexit” campagne) zou de indruk kunnen krijgen dat tot 1945 alleen dictators de eenheid van Europa nastreefden en dan wel met oorlog en onderdrukking. Dat is niet zo. De latere stichter van Pennsylvania in de VS, Quaker William Penn, schreef in 1693 al met zeer vooruitziende blik hoe Europa in vrede georganiseerd zou kunnen worden in 'An essay towards the present and future peace of Europe'. Penn's essay was het eerste voorstel voor een confederatie van Europese staten, geschreven in het Engels.

Penn onderzocht veel praktische problemen die ook in de EU van 2016 relevant zijn. Zo overwoog hij de oprichting van een parlement, dat op een rechtvaardige manier lidstaten van verschillende grootte zou kunnen vertegenwoordigen, een systeem dat goed vergelijkbaar is met het huidige Europese Parlement. Hij stelde ook voor hiervoor een cirkelvormige zaal te gebruiken om ruzies over status te vermijden. Ook het Europese Parlement vergadert nu in zo'n zaal en dat heeft zijn waarde

bewezen.

Het essay stelde gemeenschappelijke instellingen voor die zouden kunnen worden ingezet om de banden tussen de volkeren van Europa te verdiepen. Het Schengen verdrag, waarin vrij verkeer van goederen en

mensen is vastgelegd en het Erasmus-programma voor studie in het buitenland zijn voorbeelden van EU-beleid dat dit doel vandaag helpt vervullen. Penn had begrip voor mogelijke weerstand tegen het delen van soevereiniteit. Hij betoogde echter dat ware soevereiniteit gelegen is in het vermijden van oorlog en onderdrukking.

William Penn wordt algemeen beschouwd als de eerste denker over een Europees Parlement en een vreedzame manier om onderlinge geschillen op te lossen. Een groep Britse Quakers zet zich ervoor in dat de Britten op 23 juni stemmen om in de EU te blijven, wat ze doen door goede informatie te verschaffen en gesprekken te organiseren. Hun website is: <http://www.quakersforeurope.com>. Ook QCEA kiest de zijde van de ja-stemmers. Mochten de Britten op 23 juni voor een afscheid stemmen, dan blijft QCEA bijna het enige kanaal voor Britse Quakers om samen met Europese Quakers zaken als vrede, gerechtigheid, mensenrechten en duurzaamheid te bepleiten bij de Europese instituten.

Van de website van 'Quakers for Europe' over Vrede:

"Er is een geest die ik voel die mij stimuleert om geen kwaad te doen, noch om wraak of verkeerde dingen te doen, maar die mij stimuleert om alle dingen te verdragen, in de hoop om deze geest tenslotte zelf te waarderen." James Nayler 1660

De Europese Unie is een van de meest succesvolle vredesprojecten in de geschiedenis. Zij werd opgericht met als doel het bouwen van zulke nauwe banden tussen de leden van de Europese Unie dat oorlog tussen hen onmogelijk en ondenkbaar zou worden. Dit is ook gelukt de afgelopen jaren en geen van de 28 lidstaten, met 503 miljoen burgers, heeft al sinds de toetreding tot de EU gevochten.

Het vredesgetuigenis staat centraal bij de Quakers. Maar pacifisme is niet genoeg. We herinneren ons de woorden van William Penn: "Echte godsdienst zet de mensen niet uit de wereld, maar stelt hen in staat om beter in de wereld te leven en prikkelt hun pogingen om de wereld te verbeteren".

We zien en betreuren een tendens naar militarisering zowel in het Verenigd Koninkrijk als in de Europese instellingen. Wij zijn van mening dat de beste manier om deze militarisering tegen te gaan is om verbonden te blijven en anderen van ons standpunt te overtuigen.

Het Verenigd Koninkrijk, hoewel het één van de meest militaristische EU-lidstaten is, was ook een rem op het verhogen van de militaire rol van de EU, omdat de Britse regering zulke zaken wil besluiten op het niveau van de lidstaten.

Toch zijn er ook veel pro-vredesinspanningen ingebed in de EU. Deze omvatten het analyseren van nieuwe projecten met betrekking tot hun mogelijke gevolgen voor conflicten, en initiatieven ter ondersteuning van geweldloze conflictoplossing, vredesopbouw en natievorming in landen die verwoest zijn door gevechten. Dergelijke initiatieven halen wellicht niet de krantenkoppen, maar ze verbeteren wel het leven voor duizenden, zo niet miljoenen mensen over de hele wereld.

Adopteer een kind in het Am'ary playcentre!

tekst en foto's door Sytse Tjallingii

We zijn net terug van onze reis naar Palestina waar we weer communicatiecursussen gaven. Het is paasvakantie als wij (Marlies en ik) in Ramallah zijn, we kunnen dus wel Muna Khleifi (de coördinator) ontmoeten maar niet de kleuterschool, het Am'ary playcentre, zelf bezoeken. We hebben uitgebreid verslag gedaan met veel foto's van de twee eerdere bezoeken. Het is dus genoeg als we met Muna praten. Toen we in Peru waren bij de vergadering van de Europese en Midden-Oosten Quakers (FWCC-EMES) zijn we geschrokken, omdat uit het verslag van Martin Touwen, de penningmeester, bleek dat er nog net genoeg geld is om het Am'ary playcentre één jaar te laten doorgaan.

Uit onze vorige bezoeken hadden we gezien met hoeveel toewijding deze kinderen verzorgd worden en hoeveel ze leren, zodat ze op de lagere school van UNRWA (United Nations Relief and Works Agency) van het Am'ary vluchtelingenkamp een extra goede start hebben.

Muna vertelt dat ze op het ogenblik 40-50 kinderen hebben die allemaal één jaar, als ze 5 jaar zijn, van september tot juni, op de kleuterschool verblijven. Zoals wij ook gezien hebben zijn de kinderen gedisciplineerd en spelen meestal op een klassikale manier, dat is prima, omdat er in het vluchtelingenkamp geen gelegenheid is om te spelen. Bovendien krijgen de kinderen 3 x per week een warme maaltijd, de andere dagen melk met een sandwich en wat fruit, zodat ze ook hierbij wat extra gezonds te eten krijgen, wat ook goed is voor hun leervermogen.

De ouders worden bij de school betrokken door hen de gelegenheid te geven om elke donderdag vragen over hun kind te stellen.

Er is veel werkeloosheid in en buiten het kamp. Toch wordt er door de ouders veel waarde gehecht aan een goede opleiding. De ouders zijn zeer gemotiveerd om hun kinderen te laten leren.

Wafia is een ervaren en gemotiveerde kleuterleidster, die wordt bijgestaan door enkele helpers. Zij zorgen voor een positieve sfeer waarin de kinderen met plezier leren en goede vorderingen maken met voorbereidend lezen en schrijven in het Arabisch en zelfs een beetje Engels.

UNWRA bouwt een nieuwe school naast het oude gebouw waar de kleuterschool in zit. Zij bieden niet meer ruimte, maar vragen geen huur, Am'ary playcentre moet alleen voor elektriciteit en verwarming betalen. De jonge vrouw die Wafia bij ons vorige bezoek hielp, was er slechts tijdelijk om het vak te leren. De andere twee helpers, Reema is achter in de dertig en Arisj is achter in de twintig, zijn geen echte leiders. Arisj studeerde accountancy, maar kon geen baan krijgen; zij was zelf als kind in het playcentre.

Kinderen hebben weinig groen in het Am'ary vluchtelingenkamp

Sommige families zijn echt arm, andere niet. De ouders hebben soms werk als leerkracht, of als schoonmaker, de vaders werken soms als smid, of als automonteur.

Het kamp al-Am'ari heeft 10,377 geregistreerde vluchtelingen. Het kamp al-Am'ary werd opgericht in 1949 op 90 dunums (1 dunum = 1000 m²) binnen de gemeentegrenzen van al-Bireh. Tegen 1957 werden alle tenten in het kamp vervangen door cementen blok-schuilplaatsen. Zoals de meeste van de Westelijke Jordaanoever kampen lijdt Am'ari aan overbevolking heeft een slechte riolering. Het kamp valt onder controle van de Palestijnse Autoriteit. Het vluchtelingenkamp heeft 2 scholen van de UNWRA, de school van de jongens heeft 1250 leerlingen en de school van meisjes heeft 970 leerlingen.

De werkeloosheid in het kamp is ongeveer even schrijnend als er buiten. De leefsituatie in het Am'ary kamp is zeer verschillend van de rest van Ramallah en El Bireh. Er zijn veel zeer nauwe straatjes, er is heel weinig speelruimte voor kinderen en er is bijna geen groen. De UNWRA school telt veel drop-outs, maar de kinderen van het Play Centre hebben meer kansen, het zijn de beste leerlingen.

De huizen in het Am'ary kamp worden bij elke nieuwe generatie een verdieping hoger en de straatjes worden nauwer. De mensen die hier wonen willen de status van vluchteling houden, omdat ze daarmee het recht van terugkeer houden.

Dan vertelt Muna nog iets over zichzelf. Haar moeder is in 1948 met haar familie gevlucht uit Lod (waar nu het vliegveld is). Vader en moeder waren neef en nicht, kwamen naar Ramallah in de Friends Girlschool (waarin nu de Quaker lagere school is gevestigd), waar het hoofdkwartier was van het Rode Kruis.

Muna vertelt dat Wafia een bankrekening wilde openen voor de leerkrachten. Een bankemployee hielp haar, hij vroeg of zij zich hem herinnerde omdat hij bij haar in de klas had gezeten. "I was in your class." Wafia is erg bekend. Er is veel dankbaarheid voor het werk van de Quakers in het Am'ary vluchtelingenkamp.

De ouders dragen ook naar vermogen bij, in 2015 in totaal \$4000,- voor hun kinderen, maar er is dus nog een groot bedrag te kort om de kleuterschool te laten draaien. We vragen hier en nu jou om eventueel samen met anderen een kind te adopteren. De kosten zijn ongeveer €60,- per maand per kind.

Muna stuurt je een foto'tje van het kind dat jij adopteert. We hopen wel dat je dit voor een aantal jaren wilt doen. Dat betekent weldat je elk jaar een nieuw kind adopteert.

Stuur een mail naar sytsemarlies@home.nl

De Jaarvergadering in actie voor duurzaamheid

door Saskia Kuhlman

Quakers for Climate Justice, Quakers voor Klimaatrechtvaardigheid.

In Peru heb ik aan de duurzaamheids-minuut van FWCC (wereldraad van Quakers) meegewerkt. Het was super mooi om eindelijk de volgende stap te zien van de prachtige oproep van Kabarak voor Ecorechtvaardigheid en Vrede naar deze actiegerichte minuut van Peru te maken. In deze minuut worden daadwerkelijk de verschillende Quaker geledingen (individueel, lokaal, jaarvergadering en op wereldniveau) opgeroepen actie te ondernemen. We worden dus zowel als individuen aangesproken als ook als maandvergadering en als jaarvergadering. Zie daarvoor de Vriendenkring van maart 2016 blz 17-22. Wereldwijd wordt van iedere jaarvergadering gevraagd om voor januari 2017, twee concrete acties ten behoeve van duurzaamheid te nemen en deze vast te leggen in minuten. Wat dat dan kan zijn is natuurlijk helemaal afhankelijk van de situatie in het land van de Jaarvergadering. De meer geprogrammeerde Quakers in Kenia, Bolivia en Peru hebben heel andere vraagstukken dan bijvoorbeeld de Quakers in Noorwegen, Nieuw-Zeeland of Nederland. Onze Algemene Vergadering die begin juni 2016 werd gehouden, was dus het aangewezen moment om hierover te beslissen. Het is ondanks de vaak langere planning van de Algemene Vergadering en de beperkte ruimte op de agenda toch gelukt om de duurzaamheidsminuut van Peru op de agenda te krijgen. In de volgende Vriendenkring hoop ik hiervan verslag te kunnen doen. Als jullie dit lezen is de Algemene Vergadering al geweest. Ik hoop op goede afspraken!

De Ierse jaarvergadering was als eerste van de reeks Europese jaarvergaderingen gepland. Ik dacht als het de Ierse Jaarvergadering lukt te komen tot twee concrete acties met minuten hierover, dit als stimulans kan werken voor de andere jaarvergaderingen.

Ik had het geluk dat Wils 't Hart en Andrew Lane ter plekke waren voor soms wat welkome afleiding. Jonathan Woolly, van QUNO Geneve was

er helaas niet. Een jonge vriend uit Ierland had om mijn hulp gevraagd bij het presenteren van de duurzaamheidsminuut van Peru. De Ierse Quakers hebben al een actieve club van ‘Groenen’, die allerlei initiatieven ondersteunen op lokaal niveau. Het was mooi om voor deze groep iets te vertellen. Het was vooral een poging van mijn kant om ze te enthousiasmeren om als groep met twee concrete voorstellen (wat dat dan ook moge zijn, klein of groot) te komen richting jaarvergadering.

Er was wel veel enthousiasme maar het was wel lastig om het te agenderen op de zakenvergadering (die was al vol). Uiteindelijk is het toch gelukt, op de laatste dag heeft de Ierse Jaarvergadering besloten tot twee concrete acties naar duurzaamheid en heeft de Ierse Jaarvergadering hierover minuten aangenomen.

De Ierse Jaarvergadering besloot om voortaan vanaf 2017 de jaarvergadering duurzaam te organiseren. Dit moge in Nederlandse ogen misschien minder vooruitstrevend lijken, maar ze komen vanuit een ander startpunt. Wat in Nederland misschien al normaal is, is dat in Ierland wellicht nog niet. Het gaat ook niet om vergelijking, maar om het feit dat de jaarvergadering een duidelijke stap neemt die past. Het is überhaupt een uitdaging om te komen tot een voorstel voor twee concrete acties ten bate van duurzaamheid.

Natuurlijk hoop ik dat de minuten van de Ierse jaarvergadering als inspiratie dienen voor de overige jaarvergaderingen.

Ik hoop dat we met Gods leiding op 3,4,5 juni tijdens onze Algemene Vergadering als Nederlandse jaarvergadering ook kunnen komen tot twee duurzaamheidsacties. Die hoeven niet zo groot te zijn, een volgende stap kan weer verder gaan. Het proces om met Gods leiding te komen tot een besluit is minstens even belangrijk als het besluit zelf.

Quakers voor terugtrekking van investeringen in fossiele brandstoffen

bron: <http://www.quaker.org.uk/our-work/sustainability/fossil-fuel-divestment>

Als Quakers, beschouwen we de klimaatverandering als een symptoom van een grotere uitdaging: hoe kunnen we duurzaam en rechtvaardig leven op aarde?

De meeste fossiel brandstoffen (zoals olie, kolen en gas) moeten in de grond blijven als we catastrofe in klimaat verandering vermijden. Ondanks dit gaat de fossiele brandstof industrie door met het zoeken naar nieuwe fossiel brandstoffen.

In 2011 maakten de Quakers in Groot-Brittannië een besluit om als organisatie ons in te zetten om een koolstofarme, duurzame gemeenschap te worden en elkaar te steunen om te leven uit deze toezegging. We voeren campagne om aan een klimaat en energie rechtvaardige samenleving te bouwen en te streven naar een eerlijker economie, die niet wordt aangedreven door fossiele brandstoffen.

Quakers pleiten voor klimaat-rechtvaardigheid. We willen rechtvaardigheid voor hen die ongelijk getroffen worden door de klimaatverandering. We werken mee aan de wereldwijde strijd tegen klimaat-

verandering en streven er naar dat dit onrecht stopt. We werken aan een energie- en economisch systeem dat gelijkheid, rechtvaardigheid en duurzaamheid als uitgangspunt heeft.

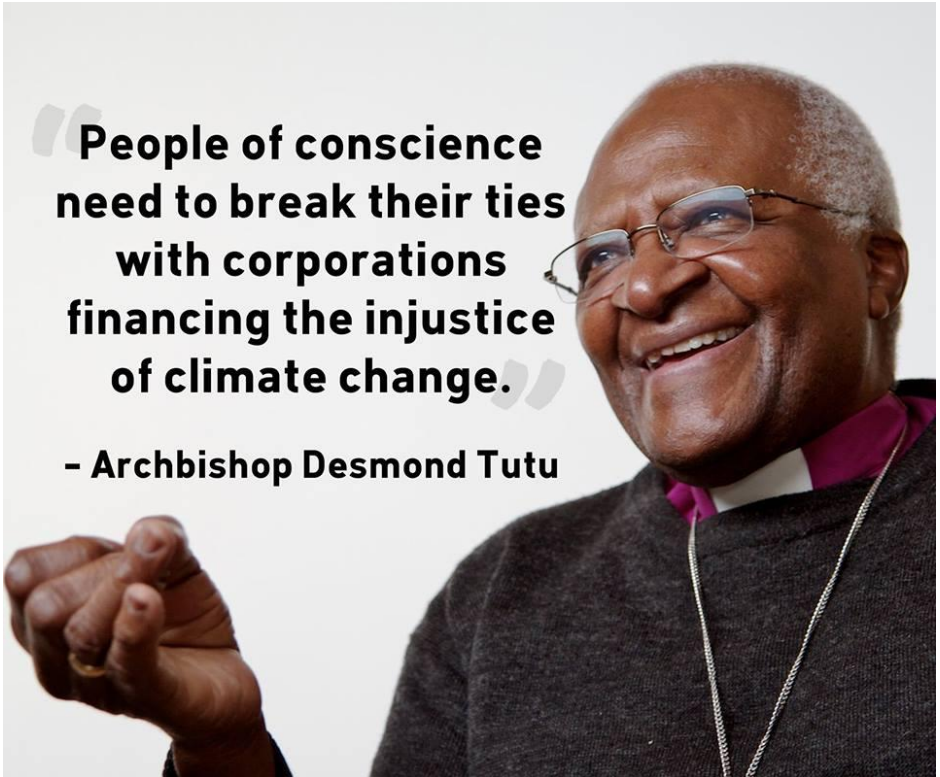
Lees meer over ons werk op het klimaat rechtvaardigheid.

Wij steunen Quakers te bouwen aan een alternatief energie en economisch systeem, waarin iedereen toegang heeft tot schone en betaalbare energie. Wij dagen de krachten uit -zoals de industrie van fossiele brandstoffen - die deze verandering blokkeren en pleiten voor een beleid dat overeen komt met onze visie.

Quakers in Groot-Brittannië waren de eerste kerk in Groot-Brittannië om hun geld uit fossiele brandstoffen terug trokken. Lokale en regionale groepen doen nu hetzelfde. Door het terugtrekken van de investeringen helpen wij om de moraal van de fossiele brandstof industrie in twijfel te trekken en haar macht uit te dagen.

**“People of conscience
need to break their ties
with corporations
financing the injustice
of climate change.”**

- Archbishop Desmond Tutu

‘Mensen met een geweten moeten hun banden verbreken met bedrijven die de onrechtvaardigheid van klimaat verandering financieren. Aartsbisschop Desmond Tutu.

'Wij zijn de tijd'

uit de toespraak die Jan Gruiters hield op de ambassadeursdag van Pax voor Vrede

We leven in een tijd van oorlog en vluchtelingen. Daarom herkennen jullie vast de verzuchting uit de belijdenis van Augustinus. Hij schreef: “Was er maar geen overvloed aan slechte mensen, dan zou er ook geen overvloed zijn aan slechte dingen. Het zijn slechte tijden! Het zijn moeilijke tijden! Dat zeggen de mensen ten minste.” Maar dan geeft Augustinus, die zelf ook in een zeer roerige tijd leefde, de tekst een verrassende wending. “Laten we liever goed leven, dan worden de tijden vanzelf goed. Wij zijn de tijden. Zoals wij zijn, zijn de tijden.”

Augustinus van Hippo

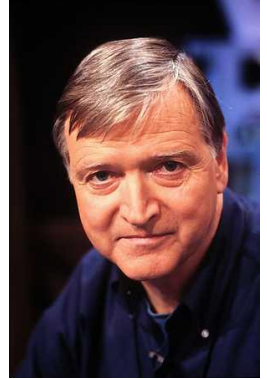
Daarmee spreekt de tekst ons direct hier en nu aan. Met “wij zijn de tijd” staan we midden in de menselijke geschiedenis en een evangelische traditie. “Wij, concrete mensen, met onze zorgen, met onze verlangens, met onze onmacht en onze vreugden. Wij, te midden van onze medemensen, in een verward Nederland waar politiek gezien een kwalijke putjes lucht uit de riolen van de samenleving omhoog stijgt”, zoals de theoloog Jurjen Beumer het ooit treffend formuleerde.

Vrede verbindt kan pas echt werkelijkheid worden als we beseffen dat wij de tijden zijn. Vrede verbindt veronderstelt immers een keuze, of beter nog, een gedurfde sprong in het ongewisse. Maar als we nu opstaan en recht doen aan elkaar en aan anderen kunnen we muren van onverschilligheid afbreken. Wij kunnen die angstvallige politieke leiders helpen door te laten zien dat vrede verbindt. Niet alleen in Syrië, maar ook in Europa en in Nederland. Wij kunnen laten zien dat er wel degelijk een draagvlak voor opvang van vluchtelingen is. Samen kunnen we menselijk blijven en de tijden veranderen. Want wij samen zijn de tijden.

Geloven en zien (naar Psalm 77)

door Karel Eykman, ingestuurd door Tjibbe Jagersma en Stoffer Quist

Als ik het voor mijn ogen zie gebeuren
op het scherm vanaf de bank
hoe mensen om niets worden opgepakt
hoe demonstranten worden neergeknald
hoe ze vluchtelingen laten creperen
hoe door oorlog weeskinderen worden gemaakt
in een zee van ellende
dan kreunt mijn hart en geloof ik mijn ogen niet.
Want wat ik zie, klopt niet met mijn onwankelbaar geloof
in vrede op aarde
in hoop op vrijheid
in vertrouwen van mensen
en liefde voor de ander.
Het verzuipt in een zee van ellende.

Karel Eykman

Moet ik nu met mijn geloof ophouden om wat ik zie?
Of moet ik mijn ogen dichthouden om mijn geloof te behouden?

Moet ik niet eerlijk toegeven dat God niet bestaat
zolang de wereld zo bestaat?
Moet ik mijn God opzeggen
omdat ik weiger te geloven dat hij dit allemaal toelaat?
Is wat er om mij heen gebeurt niet sterker dan mijn geloof?
Of moet ik mij afsluiten voor alle vreselijke feiten
omdat mijn geloof daar niet tegen kan
omdat ik niets kan hebben wat niet past in mijn godsdienstigheid?
Ja zo blijf ik wel rotsvast heel vroom, maar ook stekeblind.

Ach Heer, die onze ogen open houdt
leer mij de hartverscheurende werkelijkheid zien.
En leer mij medeleven, medelijden en erbarmen
met deze wereld waar ik zo aan ben gehecht.
En help mij dit te herinneren.

Want ik moet het hebben van herinneringen
om met mijn leven door te gaan
Dan blijft mijn achterhoofd onthouden
het verhaal waar ik me aan vasthouden kan
over hoe mensen zich bevrijdden en overleefden
dwars door de zee van ellende heen.

Het verhaal onthouden is de enige manier om geloof te behouden.

De klimaat kar gaat door maar de voeten niet...

Tweede week lopen

door Lucas de Groot

Sinds ik nieuwe schoenen heb in Wesel heb ik grotere en nieuwe voet problemen. Er zijn zoveel botjes waar wat mee mis kan zijn.

Sinds drie dagen loop ik scharreleieren. Zo langzaam, met innerlijke vrede en met zorg voor de aarde en voor mijn lichaam. Dus niet alleen mijn ijsbeer is een klimaat vluchteling maar ook ikzelf strompel als een Syriër door de Duitse velden. Ik zou graag willen weten wat de mensen denken als ze naar mij kijken. Mijn Duits wordt er ook niet beter op... Tamelijk veel mensen riepen 'Mooi' geroepen. Dat is niet mooi. Als ik slechts een brenger van schoonheid ben is dat ook genoeg voor mij. Want schoonheid is liefde voor dat wat er is. Noch een keer: Waar kun je nu dankbaar voor zijn?? Dat heb ik veel mensen gevraagd. Ja, precies, want dankbaarheid is eigenlijk liefde. Liefde voor de Zon die schijnt, jouw man die iets gerepareerd heeft in huis, de kat die genoeglijk spint, de nieuwe blaadjes aan de bomen, de heilige geest die door jou spreekt... Bent u daar nog?

In Dortmund ben ik op zondag naar de Quaker geweest. Niemand was er. Alleen vier Quakers uit Engeland en hun Duitse begeleider. We hebben toen buiten in de zon de wijdingsdienst gehouden. Tegen de muur van een evangelische Kerk. Zodat de psalmen op de achtergrond hoorbaar

tijdens onze stilte. Dat was heel speciaal. Goed dus. Dat is het tot zover. Misschien ga ik terug naar huis om mijn voeten rust te geven en om mijn nieuwe nog ongebooren kleinkind te zien Lucas

Derde week lopen

door: Lucas de Groot, Kalkar, Duitsland

Na rust aan mijn beide voeten gegeven te hebben, is het nog niet beter. De laatste week ging ik steeds in het centrum van steden in een park of zo zitten. Paderborn

bijv. met een prachtig bronnen park. Veel harp gespeeld en ook de nodige aanspraak. Zo ging ik elke dag met de trein een stad verder om daar weer het zelfde te doen. De mensen kwamen nu naar mij toe i.p.v. ik naar hen. Wel zo rustig ook.... In Bad Pyrmont bij Hamelen heb ik 3 dagen gerust. In het grote hoofdkwartier van de Duitse Quakers. Ik had een eigen kamer en ontbijt stond elke ochtend klaar voor mij en voor nog een gast uit Berlijn.

De kuuroord stad met vele bronnen is ook bekend om zijn oude Quaker woon en werk gemeenschap sinds 1780. Verder heeft de in Europa bekende Natuurgeneeskundige Otto Buchinger hier al sinds 1930 een Vasten Kliniek. Hij was ook een Quaker. Zijn zoon doet het nu. Wel 40 mensen kunnen hier individuele vasten kuren volgen met gelijksoortige behandelingen als in Kuuroord de Schouw. Alleen worden hier ook twee en drie weekse kuren aangeboden. Fikse prijzen trouwens. Ik besloot daar om terug te gaan naar huis. Een dokter waar ik logeerde had al aangeraden om zeker een maand rust te nemen. Het werd niet beter met mijn voeten en ik kreeg al visioenen van rolstoelen. Beter ten hele gekeerd dan ten halve gestruikeld. Met de trein dus hup naar Bad Bentheim en dan naar Almelo om bij zuster Marlien en Wieger te zijn. Een warm welkom in Nederland. Veel ohs en ahs voor mijn kar en van de kiosk dames kreeg ik gratis koffie met koek.

Volgend jaar ga ik gewoon in ons land lopen.... . Maar nu voorlopig rust en advies vragen van voetdokters. En al voorbereidingen maken voor de nieuwe Klimaat Klub: "Oma's en Opa's voor het Klimaat". Vanaf september willen we elke donderdag een uur voor de Tweede Kamer gaan staan met elke week een andere bekende Nederlander die iets vertelt over Klimaat zaken. En daarna koffie in Les Indes. Geinig heh? De groep groeit enorm! Als het goed is wordt ik binnen een week opnieuw Opa, dus dat motiveert dubbel. Hopelijk weer tot over een maand.

zie en luister de videoop youtube:
<https://www.youtube.com/watch?v=3EPpbngneSg>

De dokter op bezoek in Qaryut

door Idad Kisch, bron Joods Educatief Centrum Crescas, ingezonden door Jan Ramaker

Afgelopen zaterdag was ik met mijn dokters naar het dorp Qaryut) met 2.500 inwoners (20 km ten noord oosten van Ramallah en ruim tien kilometer ten zuiden van Shechem (= Nabloes, verbasterd van Napels), ingeklemd tussen onvriendelijke settlements. Ze hebben daar twee maal per week gedurende twee uur een arts. Het bereiken van naburige medische centra is uitermate bemoeilijkt door zeer tijdrovende controleposten. Wat mijn specialisme betreft zag de medische zorg er niet geweldig uit.

Een televisieploeg van het Israëliische Tweede Kanaal begeleidde ons de hele dag en enkele belangrijke dokters van onze organisatie waren

opgetrommeld om deze gelegenheid niet te missen. Het blijkt dan altijd dat van uren opnames nog geen vijf minuten op het scherm komen.

Voor ons vertrek uit Taibe vertelde onze coördinator nogal opgewonden en voldaan dat hij de dag tevoren terug was gekomen uit Gaza, waar hij twee dagen had doorgebracht in gezelschap van zeven Israëliische artsen die bijna continu aan het opereren waren, met moeilijke operaties die daar ter plaatse niet uitgevoerd kunnen worden door de lokale krachten. Er heerst een pijnlijk gebrek aan geneesmiddelen en medisch materiaal,

gecombineerd met veelvuldige uitval van de elektriciteit. De medische zorg staat daar zo'n beetje op instorten.

Een zeer positief geluid was dat er precies gedurende die dagen een symposium werd gehouden door dezelfde Israëlish-Arabische artsen van PHR (Physicians for Human Rights), tussen de operaties en adviezen door, in samenwerking met de Universiteit van Gaza, bezocht door meer dan 300 artsen en studenten. Er hing een levensgroot spandoek met de naam van onze organisatie, *Physicians for Human Rights – Israel*, duidelijk in het Arabisch tentoongesteld, en er waren officiële begroetingen door hoogwaardigheidsbekleders. Je hoopt dan altijd maar dat zo iets enige betekenis heeft.

Juist nu, rondom de Wereldgezondheidsweek die dezer dagen plaats vindt, heeft PHR besloten een rapport uit te geven over racisme bij onze eigen Israëlish artsen, of tenminste verregaande onverschilligheid. Dat kan vast geen kwaad, maar het ging wel over oude koeien uit de sloot:

- Ethiopische immigranten die indertijd ongevraagd depo-provera injecties kregen als middel tot geboortebeperving.
- De bloeddonaties van Ethiopische immigranten die na afloop door het riool werden gespoeld omdat ze zoveel AIDS hadden, zonder dat openbaar te maken, of tenminste hun bloed beleefd te weigeren.
- Jemenitische kindertjes werden steeds bij hun ouders weggehaald om ze voor adoptie aan te bieden bij Asjkenazische echtparen. De ouders werd dan verteld dat de kindertjes overleden waren. Ze kregen toch genoeg kinderen, nietwaar?
- Nieuwe immigranten uit Noord-Afrika kregen röntgenbestraling tegen ringworm ofwel schurft. Dit veroorzaakt lelijke kaalheid op latere leeftijd. Het werd weliswaar te goeder trouw gedaan, maar niemand had deze verse Israëli's ingelicht over mogelijke bijverschijnselen en deze gegevens liggen nog steeds als militair geheim in de kelders van het Tel Hashomer-ziekenhuis en worden niet vrijgegeven.
- Experimentele behandeling tegen Anthrax is op niets vermoedende militairen uitgevoerd.

Het waren natuurlijk wel andere tijden en 'informed consent' was toen nog niet zo ingevoerd. Veel artsen wisten ervan en hielden zich muistil. PHR trekt van leer tegen de Israëlish artsen die hierover nooit hun mond hebben opengedaan. Dat is zeker juiste en welverdiende kritiek, en dat gedrag van onze collega's is niet mooi geweest, maar waarom nu? Dit alles is al jaren geleden. Een levensles? Dan heeft het niet erg geholpen, want nu worden de gemoederen weer in beweging gebracht door het nieuws dat Joodse vrouwen na hun bevalling niet op één kamer willen liggen met Arabische moeders en dat dit wordt gedoogd door de directies

van sommige ziekenhuizen. Het ministerie van gezondheid is hier niet van gediend en roept de betreffende directeuren op het matje. Nog actueler was een recent rapport van PHR over het totaal overbodige gebruik van langdurige solitaire hechtenis, een psychisch zeer zware en inhumane straf, door de gevangenisautoriteiten met losse hand toegepast, dat niet zelden tot late geestelijke gevolgen voor de gevangenen leidt. Een niet onbelangrijk detail, dat pas in een laat stadium tot me doordrong, was dat de soldaat die een weerloze terrorist in Hebron door zijn hoofd schoot en hem daarmee voorgoed uit de wereld hielp, een hospik was die godbetert een eed had gezworen om gewonden, vriend of vijand, te helpen

Eldad Kisch

Vanaf het moment dat Eldad Kisch (1937) na een jarenlange carrière als arts in Israël van zijn welverdiende pensioen geniet, sloeg hij een andere weg in. Hij schreef zich in als eerstejaars student aan de Universiteit van Tel Aviv en ging vergelijkende taalkunde studeren. De studie was niet wat hij er van verwachtte, hij vond het ronduit een vervelend vak! Na een jaar haakte hij af en studeerde op eigen houtje verder in de immense bibliotheek van de universiteit. Zijn op- en aanmerkingen legt hij vast in, wat hij noemt, zijn taalkundige columns. Daarnaast is Eldad Kisch nog steeds actief als arts in de vredesbeweging. Ook over zijn ervaringen op dit gebied schrijft hij columns. Van deze columns verscheen in 2012 bij uitgeverij Boekscout zijn boek 'Uit het Dagboek van een Vredestichterij'. Op de website van het SIVMO (Stuurcomité Isra"elische Vredes en Mensen rechten Organisaties kun je columns van Eldad Kisch vinden.

www.sivmo.nl

Ambassadeur van Vrede

Vincent Bijlo cabaretier van de website van Pax voor Vrede

Pax For Peace belde, in augustus 2015, of ik Ambassadeur van de Vrede wilde worden, tijdens de Vredesweek. "Vredesweek," zei ik, "het is toch elke week Vredesweek? Het is dit jaar Vredesjaar, deze eeuw Vredeseeuw?" "Precies," zei Pax, "en daarom willen we jou als ambassadeur. Jij draagt vrede uit." "O," zei ik,

ik ben me daar niet altijd van bewust. "Maar wat moet ik dan doen, als Ambassadeur?" "Praten en schrijven over vrede." "Heeft dat zin?" "Altijd," zei Pax For Peace, "altijd." Dat antwoord overtuigde me, het is namelijk het enige mogelijke antwoord. Ik werd geïnstalleerd en toog aan het praten en schrijven over vrede. Toch verminderde het aantal vijandelijkheden in de wereld niet meteen. Ik liet mij daardoor echter niet ontmoedigen, ook al had ik anders verwacht. De aanhouder wint, zegt men. Dit ambassadeurschap kon best eens een taak worden die een zeer lange adem vereiste. Ik vroeg daarom, toen de Vredesweek ten einde liep, of mijn termijn verlengd kon worden, ik had nog wat meer tijd nodig om de vrede te bewerkstelligen. Pax For Peace ging akkoord. "Misschien," zei men, "moet je het Ambassadeurschap meer beschouwen als een symbolische functie. We verwachten niet van je dat je alle wapens tot zwijgen brengt."

Dat was lief gesproken en het verlichtte de enorme druk die op mijn schouders rustte enigszins. Ik begon te beseffen dat Pax For Peace zelf veel meer aan de vrede bijdraagt dan ik als nietig individu. Maar ik besepte ook dat een storm begint met een vleugelbeweging van een vlinder. Vrede is geen zaak van idealisten, vrede is een zaak van iedereen. Uiteindelijk wil niemand die een oorlog moet voeren oorlog. Oorlogen worden altijd aangejaagd door mensen die zelf nooit een slagveld hoeven te betreden of in een straaljager hoeven te stappen. Degenen die oorlog willen hebben altijd de beste schuilkelders. De meeste slachtoffers van oorlogen zijn ongewapende burgers. Zij sneuvelen niet, ze worden expres of per ongeluk gedood, wat maakt het uit, oorlog is oorlog. Als ze geluk hebben worden ze herdacht met een minuut stilte, of

een monument. Vrede is vrede, daarom ben ik Ambassadeur. Vrede, duurzame vrede is zoveel meer dan een pauze tussen twee oorlogen. Vrede is een staat waarin het voeren van oorlog tot het verleden behoort. Om die staat te kunnen bereiken ben ik nodig, zijn er miljoenen, miljarden Ambassadeurs nodig. Om die staat te bereiken is Pax For Peace nodig. We vechten zonder wapens tegen de wapenhandel en de wapenindustrie, we voeren oorlog zonder oorlog tegen de oorlog. Wij zijn vrede.

Walk of Peace

Loop mee om stil te staan bij vrede, vluchtelingen en slachtoffers van oorlogsgeweld. Want vrede is niet vanzelfsprekend. Tijdens de wandeling ontmoeten we elkaar en bezoeken we verwachte en onverwachte plekken in Enschede. Doe mee aan activiteiten die bijdragen aan vrede; vrede in jezelf, in Nederland en ver weg. Vrede inspireert. Vrede verbindt. De Walk of Peace vindt plaats op zondag 18 september in Enschede. De inschrijving start in mei/juni 2016. Wil je op de hoogte blijven? Ga naar de website van Pax: actie.paxvoorvrede.nl/actie/walkofpeace/ PAX staat voor vrede en brengt mensen bij elkaar die de moed hebben om voor vrede te gaan. Samen met mensen in conflictgebieden en betrokken burgers wereldwijd werkt PAX aan een menswaardige en vreedzame samenleving, overal in de wereld.

De Walk of Peace wordt georganiseerd door PAX en de Raad van Kerken, in samenwerking met Enschede voor Vrede. De Walk of Peace is onderdeel

Een foto op de website van Pax, vorig jaar liepen er verschillende Quakers mee, wie herken je hier?

Aandacht voor dienstweigeraars

door Henk Blom van Kerk en Vrede

Kerk en Vrede heeft al sinds haar oprichting, 90 jaar geleden, veel moeite gehad met de militaire dienstplicht in Nederland, waarbij jonge mannen werden gedwongen om deel uit te maken van de krijgsmacht en te oefenen in het gebruik van geweld om zo efficiënt mogelijk te doden. Gelukkig waren er jongeren, die in geweld geen oplossing zagen en dus deze oproep weigerden.

Anderen vonden het dienstweigeren een stap te ver, maar besloten – eenmaal ingekwartierd in de krijgsmacht – zich van het gebruik van wapentuig te onthouden. Beide groepen pacifisten hebben vanuit *Kerk en Vrede* jarenlang ondersteuning gekregen. Met de opschorting van de opkomstplicht sinds 1997, waarbij dienstplichtigen nog wel worden ingeschreven, maar (voorlopig) niet verplicht zijn tot opkomst, is het fenomeen ‘dienstweigeraar’ een minder bekende activiteit, zeker bij de jongere generatie.

Honderd jaar geleden nam een aantal predikanten in Nederland het initiatief tot een manifest tegen de militaire dienstplicht. Alle aandacht gaat nog steeds naar het militaire apparaat, denk maar aan publieksdagen, advertenties, voorlichting in het onderwijs, bejubeling van veteranen, kaping van het begrip 'vrede' voor zgn. militaire vredesmissies, militair vertoon rond 4 en 5 mei, en nu weer de show met de JSF. Uit respect en sympathie voor de dienstweigeraars van toen, lijkt het ons goed om tegenover dit ophemelen van het militarisme opnieuw aandacht te vragen voor het dienstweigeren en alternatieven voor oorlogsgeweld.

Kerk en Vrede wil dienstweigeraars van toen (en nu) graag een podium bieden om hun verhaal, overwegingen en zeker ook de harde strijd niet verloren te laten gaan. We nodigen de dienstweigeraars van toen en anderen, die kritisch staan tegenover het leger, uit om op enigerlei wijze bij te dragen aan dit idee. Geef je naam en e-mailadres door Kerk en Vrede. Suggesties voor deze campagne zijn van harte welkom. Over enige tijd nemen we contact op om tot een geschikte campagne te komen. Met belangstelling zien wij reacties tegemoet.

Vrede en alle goeds, Kerk en Vrede Werkgroep Dienstweigeraars i.o., Lennart Vriens (030-6372081), Jan Anne Bos (078-6152662), Leen van den Herik, Henk Blom, secretariaat@kerkenvrede.nl tel. 030-2316666

Liefde kent veertig regels

van Shams van Tabriz en Jalaluddin Rumi.

door Elif Shafak, ingestuurd door Tjibbe Jagersma en Stoffer Quist

Regel 32.

Laat er niets tussen jou en God komen.
Geen imams, priesters, rabbijnen of welke waakhond van moreel of religieus gezag dan ook.
Geen spirituele meesters, zelfs niet jouw geloof.
Geloof in jouw waarden en regels, maar leg ze anderen niet op.
Als jij de harten van mensen blijft breken, zijn jouw religieuze plichten, wat die ook zijn, niet goed.

Regel 12.

De zoektocht naar Liefde verandert ons.
Niemand die zoekt naar Liefde is niet gegroeid op deze weg.
Op het moment dat je gaat zoeken naar Liefde begin je te veranderen van binnen en van buiten.

Regel 10.

Oost, west, zuid of noord het maakt weinig uit.
Ongeacht je doel laat elke reis een reis naar binnen zijn.
Als je naar binnen reist zal je de hele wijde wereld bereizen en verder.

Samenvatting

Ella Rubenstein is veertig jaar oud en niet gelukkig getrouwd, als ze een baan als proeflezer aanneemt voor een literair agentschap. Opeens staat haar leven op z'n kop. Haar eerste opdracht is het lezen van een manuscript over de oude, beroemde en mystieke soefi Rumi, gepassioneerd dichter en advocaat van de liefde. Langzaamaan realiseert ze zich dat dit dertiende-eeuwse levensverhaal haar eigen verhaal weerspiegelt. Ze stelt zich open voor nieuwe mogelijkheden en omarmt zo de tijdloze boodschap van deze spirituele dichter.

Huis van Hoop: Dar Al Amal in Ramallah

Door Marlies Tjallingii

Hoe vinden we nieuwe deelnemers voor onze cursus in april in Ramallah? In maart zijn er nog maar 2 aanmeldingen dat zijn er niet genoeg. We hebben onze reis geboekt en afgesproken in Bethlehem bij het Arab Educational Institute om 4 dagen met vrouwen van het Sumud huis te werken en 4 dagen met de jongeren van het Media Centre. Daar tussendoor is er ruimte om 5 dagen cursus te geven in Ramallah en ook voor een terugkomdag met oud cursisten. We zeggen tegen elkaar dat het ook goed is als er geen cursus is, dan gaan we andere dingen doen of gewoon ontspannen!

Dan krijgen we een week voordat we op reis gaan van Hekmat, onze organisator en vertaler in Ramallah, dat ze een groep maatschappelijk werkers heeft van het ministerie van sociale zaken van de Palestijnse Autoriteit. Er is ook een plek waar we les kunnen geven en voor eten wordt gezorgd. Wat een verrassing!! Weg ontspanning! Maar wel een mooie uitdaging!

De plek is: Dar Al Amal, Huis van Hoop, in de dagelijkse omgang in Ramallah “gevangenis” genoemd. Dat is vast een bijzondere plek om te werken! Het is een jeugdopvang of wel een heropvoedinghuis voor

delinquente jongeren tussen de 14 en 18 jaar. Ze worden door de rechter hiernaar toe verwezen en kunnen er afhankelijk van de straf één tot meerdere maanden blijven. De directeur is Basil. Hij werkt er nu een half jaar en doet een nieuwe wind waaien. Op het moment dat we onze cursus geven zijn

Basil, de nieuwe directeur laat met foto's zien hoe slecht het er vroeger uit zag

er maar 4 jongeren, terwijl er plaats is voor wel 20. Ze mogen gewoon door het huis lopen als we pauze hebben. Ze doen kleine klusjes, schoonmaken, wc's poetsen, koken, zetten bloemen in vaasjes en kletsen zo af en toe met een van de mensen in onze cursus. Beetje bij beetje horen we verhalen over de staf en vrijwilligers die er werken. In een van de pauzes komt één van de jongens bij ons staan. Basil leest de brief voor die de jongen heeft geschreven aan zijn leraar, één van de begeleiders. De tekst wordt vertaald voor ons: “Dank je wel voor mijn leraar, die me heeft leren lezen en schrijven”. De jongen kan zelf ook de brief lezen, het gaat nog wel een beetje hortend en stotend. Hij is 17 jaar, is wel 9 jaar op school geweest en is een “drop-out”. We vragen niet

Hekmat vertaald de brief van de jongen die opnieuw heeft leren schrijven en lezen

waarom hij hier is. Daar kunnen we naar raden. Dat hij hier in een positieve stroom is gekomen, is duidelijk. Hij heeft in de maand dat hij nu hier is opnieuw leren lezen en schrijven en is daar heel dankbaar voor.

Onze deelnemers ongeveer 20, zijn medewerkers, inclusief de directeur, van Dar Al Amal en maatschappelijk werkers van het ministerie van sociale zaken en vrijwilligers van het huis. Ze hoeven niet te betalen voor de cursus, die wordt aangeboden door het ministerie. Wij betalen onze vertaalster en de handboeken (Engels en Arabisch) van het geld dat de maandvergaderingen en de Duitse Quakers ons hiervoor hebben gegeven, zodat de kosten voor de Palestijnen ook laag blijven. We hebben mannen en vrouwen die meedoen. Er is ook een deelneemster die op het ministerie werkt en die speciaal komt kijken hoe de cursus verloopt. Ze is niet de hele tijd aanwezig, maar komt ook voor zichzelf blijkt aan het einde. Ze stelt het zeer op prijs dat ze een (deel)certificaat krijgt.

vier tevreden deelnemers aan onze cursus

We geven onze cursus, met behulp van het cursusboek dat nu helemaal vertaald is in het Arabisch. Een van de cursisten van oktober 2015 heeft dat voor ons vertaald. Prachtig werk heeft ze gedaan. Ook haar hebben we kunnen betalen met het geld dat we van jullie hebben gekregen! We kunnen helaas niet controleren of het allemaal klopt, maar we krijgen weinig opmerkingen dat er iets anders staat dan we bedoelen. Dat blijft spannend. Maar wat we wel zien en kunnen beoordelen dat de opmaak en de titels en de plaatjes heel goed zijn verzorgd en dat is knap werk. Met google vertalen hebben we hier en daar een check gedaan. We kunnen nu wel wat Arabisch lezen, maar snappen doen we het nog maar weinig! Basil vertelt zijn verhaal over hoe hij directeur is geworden: Hij heeft een studie gedaan in Sevilla in Spanje. Ik kan ook Spaans met hem praten, dat

gaat hem beter af dan Engels. Hij werkte op het ministerie van sociale zaken waar hij zich rot verveelde, hij kwam steeds later op zijn werk en thuis was hij behoorlijk game verslaafd, hij haalde er geen energie meer uit. Op een gegeven moment is hij boeken gaan lezen, onder andere van Steven Covey en die deden hem inzien dat hij iets anders wilde. Hij heeft zijn baas op het ministerie gevraagd of hij een maand mocht logeren in de jeugdgevangenis (Dar Al Amal). De directeur daar was niet erg gemotiveerd om met de jongens iets positiefs te doen. Basil schreef een rapport over de gang van zaken voor het ministerie, maar eigenlijk ook voor zichzelf. Hij mag dan van de minister directeur worden van het huis. Voor de jongens en voor hem zelf is dit een geschenk van God!

Een groot verhaal komt nooit in eens! Aan het eind van de cursus, houdt Basil ook een toespraak. Hij wordt heel emotioneel. Het enige wat ik kan doen is mijn armen om hem heen slaan. Hij vertelt dat toen hij voor het eerst naar school ging, zijn vader er niet was om met hem mee naar school te gaan. Zijn vader was in de gevangenis. Het raakt hem diep. Hij heeft net een school gevonden voor zijn dochtertje. Hij is blij met die school. Hoe is een levensopdracht verbonden met

onze eigen geschiedenis en ons eigen levensverhaal?

Tamam is een van onze

deelneemsters. Tamam betekent goed. Iedere dag doen wij een oefening "Goed en Nieuw", een oefening die we mee hebben genomen vanuit het cocounselen en opgenomen in onze NLP-cursussen. Wij doen zelf ook mee en wisselen om de beurt ons Goed en Nieuw voor die dag uit.

Tamam ziet ons bezig, springt op en vraagt: "Wat hebben jullie aan elkaar te vertellen wat nieuw is? Jullie werken de hele dag samen, gaan naar hetzelfde logeeradres, wat is er Goed en Nieuw voor jullie? Wij Palestijnen hebben elkaar na een aantal jaren huwelijk niet veel nieuws te

een jonge vrijwilliger leert met de 'circle of excellence' bij zijn kracht en zelfvertrouwen te komen

vertellen!” Dan vertellen we wat er hoe veel verschillende mooie dingen ieder van ons is opgevallen en hoe fijn het is om deze te delen in deze kleine oefening. Kleine dingen bij het ontbijt die ochtend: het delen met andere gasten van de schaal met vruchten salade: banaan, mandarijn, papaja, appel. Tomoki, de Duitse vrijwilliger in het gastenverblijf, die ook mee eet, leert papaja eten omdat hij denkt dat het askedania is (een vrucht die volop te koop is), waar hij wel van houdt. Een mooi voorbeeld van hoe je denken je smaak beïnvloedt.

Tamam luistert met oren op steeltjes. De dag daarna komt ze en vertelt ze dat ze een “nieuwe Tamam“ is. Ze heeft opnieuw gevonden wat ze met haar man en kinderen kan bespreken, waar ze blij van wordt.

Het werken in het Dar Al Amal is soms onrustig, omdat er jongens in en uit lopen, soms een stukje mee doen en dan weer weglopen. Ook moet Basil of een andere medewerker problemen oplossen, of er komt een man van de Amerikaanse ambassade drie gitaren brengen, hij groet ons allemaal en gaat dan weer weg. Maar er is een goede sfeer en de deelnemers zijn erg blij met wat ze leren, de communicatie vaardigheden die ze leren en wat ze ermee kunnen in hun eigen situatie. Ook al moeten ze soms van ver komen of tussendoor een examen doen voor hun studie, ze zijn dan even weg en komen weer terug om verder mee te doen.

De laatste middag hebben we een mooie ceremonie. Er komen twee mannen van het ministerie van sociale zaken, assistenten van de minister. Ze komen speciaal om mee te helpen de certificaten uit te delen. Ook maken ze nog een laatste oefening mee: de drie waarnemingsposities, waarin een deelnemer vanuit drie posities kijkt naar een situatie: vanuit zijn eigen gezichtspunt, vanuit het gezichtspunt van de ander en ook als objectieve waarnemer van de situatie. Dit is een heel leerzame oefening bij conflicten. Sommigen leren er beter voor zichzelf opkomen, anderen om zich meer in de ander te verplaatsen en ook zijn er velen die leren om de emoties los te laten en de situatie van uit een ‘helikopter’ te bekijken. De bezoekende mannen zijn zeer onder de indruk. We vinden het heel fijn dat deze mannen mee maken hoe we werken: heel interactief, actief

door in de cirkel te stappen leer je hoe je je bronnen kunt gebruiken

oefenen, met enthousiasme en levendigheid en zingen als we weer beginnen na een pauze. Anders dan ze gewend zijn met veel presenteren en vooral luisteren. Het uitdelen van de certificaten is een groot feest met veel applaus en foto's. En

één van de jongens van het thuis in de keuken waar hij werkt

ook toespraken, waar wij ons een beetje op de achtergrond houden. En de emoties van Basil, waaruit blijkt dat hij heel blij is met deze vijf dagen in zijn Huis van Hoop! Ook wij krijgen een mooi certificaat: prachtig in een fluwelen doos!

Als ik nu mijn ogen dicht doe, zie ik de groep voor me met open ogen en lachende monden, ook met tranen en diepe emoties. Dat neem ik met me mee, met de liefde die over en weer gaat in de groep. Wat fijn dat we hier een kleine bijdrage mogen leveren. Ze willen heel graag dat we verder gaan met de tweede cursus als we in oktober weer in Palestina zijn.

officiële uitreiking van de certificaten met twee mensen van het ministerie van sociale zaken

Tony's Chocolate Repen

door Elly Bruin

Met een vriendin ging ik 15 april naar de film "Tony's", die het verhaal vertelde van het ontstaan van Tony's Chocolonely chocola repen. Chocoholic die ik ben, had ik die al eerder ontdekt, en was getroffen door het feit dat "puur" in een blauwe omslag is en "melk" in een rode. Toevallig was het de premiere, alle bezoekers (er waren er niet veel, zo'n 15 misschien) kregen een Tony's reep. Ik was van plan de reep mee naar de Meeting te brengen, maar vergat dat. Toen dacht ik er aan om de reep naar mijn 'Transition Town' eetgroepje mee te nemen, maar toen was ik ziek. Dus lag die reep maar in mijn koelkast te liggen. Uiteindelijk was de verleiding toch te groot, en toen zag ik dat aan de binnenkant van de omslag de onderstaande samengevatte geschiedenis van Tony's Chocolonely stond. Ik had me al over de ongelijke indeling van de reep al over verwonderd, en zie hier onder de uitleg.

Ja, dan moest ik toch wel denken aan al dat chocola geld waar wij Quakers zolang op gebouwd hebben: Cadbury's, Rowntree's, Fry's. Ondertussen zijn die bedrijven al niet meer onder Quaker toezicht, Cadbury's b.v. is overgenomen door Nestle's en dat is niet best. Er zijn veel goede dingen voortgekomen uit het fortuin dat die vroege Quakers maakten en dat is natuurlijk niet mis en daar schaam ik me ook niet voor. "Met de kennis van nu..." Ik neem aan dat als Messrs Cadbury et al hadden geweten van de kindsclaven in de cacao plantages zij er ook wel op af zouden zijn gegaan. Dat hoop ik tenminste!

Verder kan ik jullie aanraden de film te gaan zien als je in de gelegenheid bent; wat een toewijding en volharding van Teun van Keuken en zijn collega's. Daar word je blij van. En koop af en toe eens zo'n reepje.....

Tien Jaar Tony's - we hebben niet stil gezeten!

www.tonyschocolonely.com

2005 De eerste Tony's Chocolonely reep komt op de markt, na de afleveringen van de Keuringsdienst van waarde of kindsclaven op de

cacaoplantages in West Afrika. Melkchocolade in een alarmerende rode verpakking, Fairtrade en '100% slaafvrij'.

2007 We leren een harde les. Fairtrade blijkt niet hetzelfde als slaafvrij. Teun van de Keuken, journalist van de keuringsdienst van Waarde, ziet in Ghana dat de impact van de Fairtrade- certificering beperkt is. We veranderen '100% slaafvrij' in 'op weg naar 100% slaafvrije chocolade'.

2008 De Chocolonely Foundation wordt opgericht. Inmiddels gaat 1% van de omzet van Tony's Chocolonely naar projecten die een slaafvrije chocolade industrie ondersteunen.

2009 We starten het 'Tony's in Afrika'-project; een onderzoek naar de cacaoketen en de mogelijkheden om Fairtrade certificering te verbeteren.

2012 Onze reep wordt ongelijk verdeeld, want het is toch raar dat een chocoladereep gelijke stukken heeft, terwijl het in de chocolade industrie nog zo ongelijk verdeeld is! En we ontwikkelen onze Routekaart op weg naar 100% slaafvrije chocolade.

2013 We starten een langetermijn-relatie met twee partnerco-operaties in Ghana en Ivoorkust, van wie we onze eerste 'bean to bar' traceerbare cacaobonen kopen.

2014 Naast de Fairtrade premie betalen we voortaan een extra Tony's premie aan de co-operaties. In totaal gaan we 25% meer betalen dan de normale cacao prijs die de boer krijgt.

2015 We starten de samenwerking met een derde co-operatie en vergroten zo onze impact naar zo'n 1.200 boeren. We moeten verder groeien voor nog meer impact, dus Tony's goes USA! En we vragen jou om met ons mee te doen, want alleen samen kunnen we alle chocolade 100% slaafvrij maken.

Ecoquaker Duurzaamheid en vluchtelingen.

door Marianne van der Zee

En dan bedoel ik niet “hoe gaan vluchtelingen om met duurzaamheid”. Dan heb ik het over de “economische” vluchtelingen uit o.a. West Afrika, mensen die geen verblijfsvergunning krijgen omdat ze niet uit een oorlogsgebied komen of omdat ze vervolgd worden in hun land. Nu is het een kwestie van interpretatie wat je onder vervolgd verstaat, als je daarmee bedoelt dat ze in de gevangenis gezet worden of vermoord dan kun je zeggen dat ze geen recht hebben op een status. Maar als je het begrip vervolgd anders interpreteert dan zou je ook kunnen zeggen dat ze vervolgd worden door de klimaatverandering waardoor hun leefomgeving niet meer leefbaar is. Met name extreme droogte is vaak het gevolg, gevolgd door hongersnood. Dorpen die op een gegeven moment in de woestijn liggen omdat de droogte toegeslagen heeft en waar alleen grootouders en kleinkinderen wonen omdat de anderen weggetrokken zijn om werk te zoeken, wat er over het algemeen niet is. In de poolgebieden betekent het dat de bomen en huizen omvallen omdat

de permafrost ontdooit. Eilanden verdwijnen omdat de zeespiegel stijgt. Dingen die we allemaal weten, maar realiseren we ons ook dat de consequentie daarvan is dat hoe langer hoe meer mensen zullen vluchten en hun heil noodgedwongen ergens anders zullen moeten zoeken? Ik moet er niet aan denken dat ik weg moet uit mijn huisje en na heel veel omzwervingen ergens in b.v. China terecht kom waar ik de taal niet spreek, misschien wel goed opgevangen word en materieel goed kan leven maar ik denk dat ik mijn huisje in Aalten altijd zal blijven missen omdat daar mijn wortels liggen.

Afgelopen weekend las ik een artikel in Trouw waarin stond dat de droogte in Zuidelijk Afrika gedeeltelijk veroorzaakt was door de regeringen die niet op tijd maatregelen hadden genomen. Vorig jaar was al bekend dat El Nino heftiger zou worden dan ooit tevoren en dat hadden ze op moeten vangen met gewassen die goed tegen de droogte kunnen en veel voedselvoorraden inslaan.

Voor mijn gevoel de omgekeerde wereld, meer in de stijl van : als ik je ondersteboven loop en je krijgt een grote schaafwond op je been is dat je eigen schuld want dan had je maar een dikke spijkerbroek aan moeten hebben zodat je been beschermd was.

Door duurzamer te leven werken we aan een wereld waar in de toekomst minder mensen hoeven te vluchten.

En of we simpelweg stoppen met palmolie(nou ja, simpelweg.....), een moestuin aanleggen of iets anders doen wat meer bij ons past: al die kleine en grote dingen samen zorgen er voor dat de aarde leefbaar blijft.

Handen en Voeten Iedereen kan iets voor vrede doen!

door Pax voor Vrede

Soms lijkt het onmogelijk om een eigen bijdrage aan de vrede te leveren. Maar Pax voor Vrede, waarin IKV en Pax Christi zijn opgegaan geeft je heel wat (om precies te zijn 77.685!) voorbeelden van concrete acties. Ook tijdens de vredesweek kunnen wij aan de vrede bijdragen. Door deel te nemen aan de *Walk of Peace* die dit keer plaatsvindt in Enschede. Als teken van solidariteit met vluchtelingen en slachtoffers van de oorlog in Syrië.

Nog concreter en met meer impact is het als je via PAX één van de Syrische vluchtelingsprekers uit nodigt voor een ontmoeting in je eigen woonplaats. Je zult zien dat zij met hun persoonlijke verhalen de harten van mensen raken.

Wat mooi zou zijn als jullie actief verbinding zoeken, juist met die stille middengroep met hun vragen en zorgen. We leven in een tijd van oorlog en vluchtelingen. Dat is een enorme uitdaging van de vredesbeweging als PAX. We kunnen die uitdaging alleen aan als we elkaar versterken en inspireren. Daar is de vredesweek ook voor bedoeld. We moeten daarbij ook praktisch te werk gaan. Als we de verbindende krachten in de samenleving willen versterken moeten we zelf ook voldoende vitaal zijn. Afgelopen weekend kwamen onze Syrische vluchtelingsprekers bij elkaar voor een training.

Dagen met heftige verhalen, maar ook vol enthousiasme, ambitie en inspiratie. Wil jij hun verhalen horen? Nodig hen dan uit op school, bij je vereniging of in je buurthuis. Neem contact op met PAX!
www.paxvoorvrede.nl/

Syrische vluchtelingsprekers

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

Amsterdam	iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam
Antwerpen	geen vaste tijdstippen	Info Jan Peeters tel.: 0032.15.24 75 10 email : boekrijk@hotmail.com
Breda/ Ulvenhout	Zondag 1 mei. 11.30, bij Dineke Lucas, Roelarestraat 201, 4826 JD Breda	Info: Corien van Garderen: 076-8502421 Graag bevestigen: coriegarde@ziggo.nl
Brussel	iedere zondag 11.00	Quakerhouse, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Bennekom	2e en 4e zondag van de maand: 10.30	"Commanderij", Commandeursweg 44, Bennekom. Op de 2e zondag is er eerst van 10.30 – 11.00 een worship-sharing, daarna wijdingssamenkomst tot 12.00.
Deventer	Wijdingssamenkomst 3 ^e zondag 10.30 Gespreksavond: 1 x maand: 18.30 op wisselend di/do	Wijdingssamenkomst in het Meester Geertshuis, Assenstraat 20, 7411JT Deventer. Gespreksavonden, data en inlichtingen bij Frieda Oudakker 0570- 670287 email: friedaoudakker@live.nl
Groningen	2e en 4e zondag van de maand in Groningen: 10.30 1e zondag van de maand te Hellum 10.30	2 ^e en 4 ^e zondag: De Poort, Moesstraat 20, 9717 JW Groningen, tel.: 050-5712624 1 ^e zondag: te Hellum, Hoofdweg 41: Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Peter Spreij; nonmv@pspreij.nl
Den Haag	iedere zondag: 10.30	Stadhouderslaan 8, Den Haag Kinderen zijn altijd welkom. Bij kennisgeving vooraf is er voor hen een aangepast programma.
Wijhe, bij Zwolle	Op 1e zondag van de maand 10.30	Wim en Deborah Balijon: 0570-597170 Slotpark 77, 8131 DW Wijhe. Graag aanmelden als je komt.
	Wijdingssamenkomsten op Afstand	1. Meeting at a Distance. Inlichtingen: caroline.wilson@esade.edu 2. Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones. Bekendmaking op: Quakerworship.org 3. Quaker Faith and Fellowship: www.Quakerfaithandfellowship.org

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen

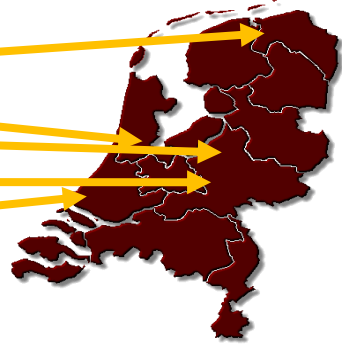
NON

A'dam

Deventer

MiZuNed

Haagse

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers). Tel.: [06 13700682](tel:0613700682). e-mail: secretariaat@deQuakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 tnv Religieus Genootschap der Vrienden - Quakers- te Zwolle.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, bibliothecaris - vacature,

Quaker Literatuur: Willem Furnée ; Badhuisweg149, 2597JN 's-Gravenhage telefoon: 070-3220544, e-mail: literatuur@Quakers.nu Bankrek.: NL70 INGB 0000 313040 t.n.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Hans Weening, Lijnbaansgracht 208b, 1016 XA Amsterdam, 085-8780821 hweening@xs4all.nl
Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 tnv A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Willem Furnée
haagsevrienden@Quakers.nu Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. Tel. 070-3600621. Bankre.k: NL48 INGB 0001 8562 21 tnv Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, 0344 606818. mob:0636361350. email: Els@ramaker.me Bankrek: NL67 TRIO 0197 6518 52 ten name van Rel.Gen.der Vrienden-Quakers- te Deventer.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0570-670287 email: friedaoudakker@live.nl

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Peter Spreij ; Watersingel 17, 9351 XN Leek, Tel.: 0594-769063; nonmv@pspreij.nl
Bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 tnv N.O.N. MV Rel.Gen. d. Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds: schrijver vacature. Penningm: Johannes Borger, johannes.borger@hotmail.com Bankrek. NL19 INGB 0000 220644 t.n.v. Religieus Genootschap der Vrienden, Quakers, te den Haag.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Peter van Leeuwen, Tel.: 0182-611786; vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL28 INGB 0002 5386 85 t.n.v. VVQREA te Helmond.